

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven
uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

red. en sekr. riouwstr. 59, wormerveer
adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

Maria's verwondering over Gods barmhartigheid

Maria's bijbelgebruik

(Lukas 1:46-55)

HET IS U WAARSCHIJNLIJK al wel eens opgevallen — zo niet, dan blijkt het nu — dat er een overeenkomst is tussen de lofzang van Hanna uit 1 Sam. 2 en die van Maria uit Luk. 1.

Misschien had u eigenlijk wel iets anders van Maria verwacht, iets meer persoonlijks, iets dat meer uit haar eigen ziel op zou wellen. Er is reden genoeg voor: Er is Maria zo iets wonderlijk overkomen: de Engel van God heeft tegen haar gezegd dat ze moeder zal worden. Er zal een wonder aan haar geschieden — een wereldschokkend, een wereldbevrijdend wonder. En de blijdschap daarover lucht ze in de lofzang die ze zingt bij haar bezoek aan haar verwante, Elisabeth.

Daarbij grijpt ze naar de lofzang van Hanna. Ze gebruikt de woorden van die andere vrouw, die ook zo blij was met de geboorte van een kind. Maria kent haar bijbel kennelijk goed en ze gebruikt die ook. Net als Maria mogen wij ook in onze vreugde of ons verdriet woorden uit de bijbel gebruiken. In onze eigen situatie vinden we in de bijbel woorden, gesproken in situaties die met de onze overeenkomen, woorden, waarin onze dank of onze nood vertolkt wordt en waarin ons de weg gewezen wordt. We mogen ons verbonden weten met de dichters en profeten die in de Heilige Schrift gesproken hebben en met het volk van God van alle tijden, het volk, dat in die woorden uitdrukking van zijn geloof gevonden heeft, van troost en vreugde. Het is dan ook niet vreemd dat Maria de lofzang van Hanne gebruikt.

Dankbare aanbidding en lof

WIE HAD OOI KUNNEN DENKEN dat de Verlosser zó op aarde zou komen. De *mèns* brengt de Verlosser *niet* voort door zijn voortplantingsvermogen. Maar *Gòd* geeft de Verlosser en wel op een manier die ver verheven is boven ons denken en onze menselijke mogelijkheden. Vol verwondering aanbidt Maria dan ook de Here. Zijn er woorden genoeg om God naar waarde te danken?

Die verwondering en dank moet ook bij ons aanwezig zijn. Immers: het wonder van de komst van de Heiland is ook voor ons geschied. Zouden wij daar niet dankbaar voor mogen en moeten zijn? Toch is er van die vreugdevolle lof niet zoveel te bespeuren. Je hoort meer praten, debatteren, en theorieën opwerpen dan aanbidding van de heiligheid en genade van God. De mensen zeggen: we zijn toch wel dankbaar, maar er is zoveel zorg en narigheid. Maar was het leven voor Maria dan zo gemakkelijk? Leven onder vreemde overheersing en wat zouden de mensen zeggen, als bleek dat zij in verwachting was, terwijl ze niet met Jozef was getrouwd. Maar voor Maria was maar één ding echt belangrijk: Gods beloften worden vervuld. De Verlosser zal geboren worden. Daar vallen al die andere dingen bij in het niet.

Wat zou de reden zijn dat wij God vaak zo weinig loven? Zou dat komen doordat we niet werkelijk vol zijn van het grote wonder van Gods verlossing door Jezus Christus?

(wordt vervolgd)

Identiteit van de Nederlands Gereformeerde Kerken (2)

Het kerkverband

In het voorafgaande heb ik in gesprek met ds H. de Jong er op gewezen dat onze kerken duidelijk hebben uitgesproken dat zij als gereformeerde kerken de belijdenis aanvaarden en willen handhaven bij de ambtelijke dienst.

Daarom kan gesteld worden dat de binding aan de belijdenis vervat in de drie formulieren van enigheid behoort tot de identiteit van de kerken.

Ds De Jong heeft ook over het kerkverband geschreven en een lange discussie hierover is gelukkig niet nodig, daar hij voorstander blijkt te zijn van een kerkverband, dat voor een geestelijk oordelend mens niets aan duidelijkheid te wensen overlaat. Wie zou zo'n goede zaak niet begeren, want afspraken vastgelegd in een kerk-orde, naar de Schriften, zijn niet bestemd om een eigen leven te gaan leiden in heerschappij-oefening van synoden e.d., maar ondergeschikt aan de geestelijke opbouw van de gemeenten van Christus die de levende God en elkaar dienen.

Volgens ds De Jong moeten wij een verband zoeken met een speelform, waarin ook het experiment een wettige plaats heeft.

Dit zal alleen mogelijk zijn, wanneer er duidelijke afspraken worden vastgelegd voor het kerkelijk samenleven.

Eerst wanneer de regels vaststaan, kan worden gezien welke wettige ruimte er is voor wat een experiment genoemd wordt. Daar er meer overeenstemming is dan verschil ten aanzien van het kerkverband, laat ik deze zaak nu verder rusten, te meer daar er de laatste tijd al zo veel hierover geschreven is, om te komen tot het belangrijkste dat hij aan de orde heeft gesteld.

Het schriftgezag

Heb ik collega De Jong goed begrepen, dan hebben zijn opmerkingen over het gezag van de Schriften eerst hemzelf slapeloze nachten bezorgd. (daarna anderen)

Hij vreest op één hoop met de moderne schriftaanranders te worden gegooit en voelt iets van wat in David omging toen hij de slip van Sauls mantel had afgesneden.

Wanneer een schrijver zelf blijkt geeft van onrust en onzekerheid, wanneer hij een onderwerp als het onderhavige aansnijdt, is het niet

verwonderlijk wanneer er bij anderen verontrusting wordt gewekt. Het gezag van de Heilige Schrift neemt in het leven van de kerken en van de gelovigen zo'n centrale plaats in, dat we heel voorzichtig moeten zijn wanneer we hier publiek vragen gaan stellen en ook goed dienen te overwegen waar we dit zullen doen.

Ik weet dat het in het beleid van de redactie van Opbouw past om ruimte te geven voor discussie over zaken die aan de orde zijn, zodat het blad dikwijls meer informatie dan leiding geeft en ik ben niet gelukkig met die ontwikkeling.

De grenzen aangegeven in de ondertitel van het blad: weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven, worden in vrije discussie nog al eens uit het oog verloren.

Zijn er vragen rondom het Schriftgezag — en wie de ontwikkeling van de bijbelwetenschap kent, zal zich daarover niet verwonderen — dan moeten die ergens besproken kunnen worden, maar Opbouw lijkt me daarvoor niet de rechte plaats. Daarom heb ik wel wat aarzelingen moeten overwinnen bij het schrijven van deze artikelen.

Worden er vragen gesteld over het gezag van de Bijbel, dan verwacht je dat deze opkomen in verband met de zoëven genoemde ontwikkelingen in de bijbelwetenschap.

Onze lezers weten dat het gezag van de bijbel altijd een aangevochten zaak is geweest, maar dat in de jaren na de orolog de schriftcritiek steeds verder in opmars is, ook in kringen waar die critiek altijd contrabande was.

De situatie is vandaag zo, dat zij die de Schriften aanvaarden als het betrouwbare Woord van God, ingegeven door de Heilige Geest, steeds meer in een isolement komen en door anderen worden beschouwd als mensen die hun tijd niet verstaan.

In de artikelen van collega De Jong proef ik niet de geest van de moderne bijbelcritiek en dat maakt zijn artikelen zo merkwaardig en uitzonderlijk.

Uitgangspunt in zijn betoog is dat de Heilige Schrift in haar ontstaan een geschiedenis heeft doorlopen, met daaraan verbonden de vraag

We hadden als kerkeraad een gesprek met enkele jonge leden van de gemeente. Het ging over de kerk als gemeenschap. Want vooral de jeugd verwacht van de samenkomsten der gemeente op zondag iets meer dan alleen maar naar een preek luisteren, een versje zingen en dan naar huis. Niet, dat zij zelf ook eens aan het woord wilden komen of een getuigenis weggeven of een stukje muziek. Daar ging het niet om, maar over de vraag hoe de eenzaamheid van velen weggenomen kan worden door contactoefening met elkaar, tijdens het samen zijn als gemeente. Na die vergadering las ik het kerkblad van de Oud-Geref. Gemeente te Kinderdijk. Daarin wordt geschreven door een amateur-kerkhistoricus. Hij had het over het geslacht de Jong in Alblasserdam. Velen van dat geslacht zijn Ledeboeriaans. De Ledeboerianen letten meer op het verbond dan op het verband,

staat er in dat stukje. Mooi gezegd! Maar ik kan het in deze notitie niet uitleggen. Laat Veenhof dat maar eens doen. Een andere tak van die De Jongs is vrijgemaakt. „Degelijke en ernstige mensen” staat er in het kerkblad van de oud-gereformeerden. Zo is de schrijver beland bij J. M. de Jong. Die werd in het dorp „de dove smid” genoemd. Hij vestond niets van de preek, maar ging toch trouw naar de kerk. Hij nam een „oude schrijver” mee en las voor zichzelf een preek uit dat boek, zolang de dominee op de stoel bezig was. En dan schrijft de verteller: „Wel een beschamend voorbeeld voor velen! Al hoorde hij niets, hij wilde toch gemeenschap houden; dat is zuiver Christelijk!” Ik vertel er nog even bij, dat die J. M. de Jong de grootvader is van onze broeder H. de Jong, de voorganger van de gemeente te Amsterdam.

De dove smid zocht dus gemeenschap met zijn broeders en zusters. De vraag is nu, of die gemeente iets deed aan het contact met hem. Dat behoeven wij niet aan Alblasserdam te vragen, doch aan onszelf. In het belang van al degenen, die „contactuele moeilijkheden” hebben.

A. H. Algra, Slidrecht

in hoeverre dit haar gezag nuanceert.

Het is in onze Gereformeerde Kerken van overlang aanvaard dat de Heilige Schrift een geschiedenis heeft doorlopen. De bijbel is niet een dictaat met eeuwige waarheden, dat op een gegeven moment uit de hemel is komen vallen, maar een verzameling van boeken en geschriften op onze aarde geschreven, door mannen die door de Heilige Geest werden gedreven en geleid.

Het zg. fundamentalisme, dat geen oog heeft voor de geschiedenis van het heil en van de openbaring, verschilt van wat in de Gereformeerde Kerken is verstaan van het gezag van de Heilige Schrift, ook al zijn Schriftverklaarders, die het goddelijk gezag van de bijbel aanvaarden dikwijls op één hoop geworpen met de fundamentalisten. We moeten ons door gebrek aan onderscheidingsvermogen bij aanhangers van de moderne theologie niet van de wijs laten brengen.

Onze Nederlands Gereformeerde Kerken hebben in dit opzicht een erfgoed, wanneer we letten op het werk van voorgangers als S. Greijdanus, Schilder en B. Holwerda, die beslist niet hebben behoord tot mensen, die door een bepaalde vrees geleid zeggen: „Laten we maar niet al te nauwkeurig lezen, want daar komen alleen maar moeilijkheden van”.

Het werk van genoemde voorgangers en anderen zouden we zelfs kunnen typeren door te zeggen dat

zij de aandacht hebben gevestigd op de geschiedenis van het heil en van de openbaring.

Hun arbeid heeft weerklank gevonden in de heilshistorische prediking, die van zoveel belang is geweest in de opleving van de dertiger jaren.

Niet alleen bij de schriftverklaring, maar ook in de leer van de kerken heeft men rekening gehouden met het feit dat het Woord van God tot ons is gekomen in de weg, die de Here met Zijn volk is gegaan in de geschiedenis.

In de leer van de Heilige Schrift is onderscheid gemaakt tussen het historisch en het normatief gezag in de bijbel.

Wanneer er gesproken wordt over het historisch karakter van de Schrift en de voortgang van de Openbaring van de belofte naar de vervulling, betekent dit niet dat de Schrift een smalle rand van onzekerheid heeft, die haar gezag enigermate relativeert, zoals ds De Jong vragenderwijs oppert.

Wie de vraag zo stelt, kan direct de vraag verwachten, *waar die smalle rand aan de Schrift dan wel begint.*

In de hoop dat ik ds De Jong goed heb begrepen, wil ik proberen duidelijk te maken wat hier in het geding is.

Ieder, die zijn bijbel kent, weet dat de Heilige Schrift levend en onderscheiden spreekt in allerlei afwisseling van onderwerpen, waarbij niet alles van hetzelfde gewicht is.

Wanneer Paulus aan Timotheus

vraagt de mantel mee te nemen, die hij in Troas had laten liggen, zijn deze woorden niet zo zwaar als wanneer hij elders zegt, dat hij besloten had niets te weten dan Jezus Christus en die gekruist.

Er zijn daarom nuancerings aan te wijzen in de Schriften.

Een voorbeeld hiervan vinden we opnieuw bij Paulus in 1 Kor. 15, wanneer hij schrijft: Want *vóór alle dingen* heb ik u overgegeven, hetgeen ik zelf ontvangen heb: Christus is gestorven voor onze zonden, naar de Schriften Hij is begraven en ten derde dage opgewekt, naar de Schriften.

Hier wijst de apostel de zaak aan waar het om gaat: *het centrum* in de openbaring van het heil: *de dood en opstanding van Jezus Christus*.

Wanneer op deze wijze het *fundamentele* in de boodschap is aangewezen, komt dit *niet in mindering* op de *overige inhoud* van de bijbel alsof b.v. de maagdelijke geboorte en de hemelvaart er niet zo op aankomen.

Paulus zegt nadrukkelijk dat dood en opstanding zijn *naar de Schriften*.

Jezus Christus, gestorven en opgestaan, dat is de inhoud van de Schrift.

Dit onderwijs van de apostel komt overeen met wat de Heiland zelf ons leerde, toen Hij zei: Gij onderzoekt de Schriften, want gij meent daarin eeuwig leven te hebben en deze zijn het welke van Mij getuigen. (Joh. 5 vers 40)

Wanneer we uit de Schrift zelf leren, dat er een centrale waarheid is, die *vóór alle dingen* wordt doorgegeven en daarmee erkennen dat niet alles in de Schrift van hetzelfde gewicht is, *betekent dat niet*, dat er een *onbetekenende rand* van *onzekerheid* is aan die Schrift.

Het leert ons hoe wij de Bijbel moeten lezen.

Heel de Schrift is openbaring van Gods heil en Gods weg in Jezus Christus en zal als een eenheid in Hem verstaan moeten worden.

Dit is geen eenvoudige opgave, want we lopen altijd het gevaar dat wij onze waarheden in bepaalde gedeelten uit de bijbel inlezen, zodat die delen een eigen leven gaan leiden, los van het centrum Jezus Christus.

Voor al de zg. mooie teksten, nog al eens gebruikt bij huwelijksbevestigingen, kunnen op deze wijze tot christelijke spreken worden.

Dikwijls maken we mee, hoe links en rechts, bijbelteksten voor allerlei doeleinden gebruikt worden.

In een recht verstaan van de Schriften ontvangen de onderdelen hun licht en kracht uit het centrum, dat we door Paulus zagen aangegeven; ook vermaningen en opwekkingen moeten a.h.w. door het hart van het evangelie worden getrokken.

Het onderzoeken en lezen van de bijbel houdt daarin iets van een ontdekkingsstocht.

Wat op het eerste lezen niet zo be-

langrijk lijkt, kan uit het centrum een nieuw licht krijgen, zoals wanneer Paulus in Galaten 3 vers 16 er de aandacht op vestigt dat de Schrift leert dat de belofte is gedaan aan Abraham en zijn *zaad* en niet aan Abraham en zijn *zaden*. Het verschil tussen het enkelvoud en het meervoud heeft hier een diepe zin in Christus!

Met dit alles wil ik betogen, dat wanneer we erkennen dat er *nuancerings* zijn in de Schriften, dit *niet betekent* dat haar gezag wordt *gerelativeerd* en er een rand van onzekerheid is.

Onzekerheid in ons hart bij het verstaan is heel iets anders dan onzekerheid in de Schriften. Met het verstaan van de Schrift zijn we nog maar aan het begin.

Omdat Jezus Christus, gestorven en opgewekt, de inhoud is van heel de profetie en Hij, naar een bekende uitdrukking, tot ons komt in het gewaad van de Heilige Schrift, zullen we dat gewaad in ere houden, ook al is ons niet duidelijk waarvoor diverse plooiën in zijn gewaad dienen; wie weet wat de Heilige Geest nog eens uit die plooiën te voorschijn haalt.

LITURGISCHE WERKGROEP EINDHOVEN

Het Liedboek

Lied 181 Dit Lied vertoont naast zeer goede Schriftuurlijke trekken, helaas ook enkele zwakke punten aangaande het lijden van Christus. Deze laatste betreffen b.v. identificatie van de lijdende Messias met „de liefde” (strofe 5 en 6), terwijl woordkeus en zinsbouw het gevaar van onze liefde als „tegenprestatie” niet denkbeeldig maken. Het bewijs van onze dankbaarheid zal in overeenstemming moeten zijn met ons belijden in Zondag 12 H. Cat.: „mijzelf tot een levend dankoffer Hem offeren”. Minder geslaagde uitdrukkingen zijn o.a. „verloornen” (strofe 2) en „gesceperd” (strofe 3).

De prachtige melodie komt enige malen in het Liedboek voor. Mede hierin zou aanleiding kunnen worden gevonden om voor dit Lied de melodie van Lied 18 te kiezen, daar deze laatste vanwege de lage tekstbeoordeling anders verloren zou gaan.

Tekst: 2; melodie: 3.

Lied 182 In dit Lied wordt Schriftuurlijk over het lijden van onze Heiland gesproken. Een schoonheidsfoutje (?) valt op in strofe 4 r. 2 waar het woordje „Gij” beter door „en” zou kunnen worden vervangen.

De melodie is goed bekend en „ritmisch en harmonisch zeer eenvoudig, heeft een blijmoedig karakter en past daardoor goed bij de tekst die ook

DE BLOEIENDE TWIJG

Naar Jesaja 10 : 33-11 : 12

Melodie: Er is naar 't woord der vromen
(zie: Liedboek voor de Kerken - 132)

1. Hij die de hoge bomen
geveld heeft doré zijn kracht,
Hij liet een loot opkomen
uit Isai's geslacht.
De afgehouwen tronk,
geworteld in Gods aarde,
gaat bloeien in de nacht.

2. Een twijgje is gesproten
aan Davids dorre boom.
Gods Geest is uitgegoten
op Davids grote Zoon:
inzicht en goed beleid
en wijsheid en vermogen
spreidt deze Spruit ten toon.

(Jesaja 49 : 22)

3. Zijn Vader in de hoge
dient Hij met diep ontzag.
Hij ziet niet naar de ogen —
op recht rust zijn gezag.
Wie arm is en verdrukt,
weet dat hij rechtsbescherming
van Hem verwachten mag.
4. Wie zich ontschendbaar waande,
kastijdt Hij met zijn mond;
de hitte van zijn adem
brengt de verdrukkers om.
Hij is met trouw omgord,
het recht is om zijn heupen,
vrede regeert rondom:
5. De schapen en de wolven
zijn samen in de wei.
De panter en het bokje,
zij grazen zij aan zij, —
een jongen die ze hoedt.
Een zuigeling mag spelen
met adders op de hei.
6. Voor koeien en berinnen
is 't met de strijd gedaan:
't zijn nu goede vriendinnen,
hun jongen spelen saam.
En niemand doet nog kwaad,
want kennis van de HERE
zwelt tot een oceaán.
7. Het twijgtje, opgeschoten
uit Isai's geslacht,
rijst op voor aller ogen
als teken van Gods macht.
De volken zoeken Hem,
en dragen op de handen
Israëls nageslacht.

Joop Klein

het accent legt op de dankbaarheid voor het verlossend werk van Christus" (Comp. p. 458). De 5e regel is hersteld naar de oorspronkelijke melodie, „maar zal de gemeente weinig moeite leveren, als men er slechts even op attendeert" (Comp.).

Tekst: 3; melodie: 3.

Lied 183 Dit Lied vertoont typisch de trekken van middeleeuwse mystiek, waarbij o.a. de ledematen van de lijdende Christus afzonderlijk werden bezongen. Zo gaat dit Lied over het hoofd van de lijdende Heiland. Het is sterk verbreid doordat het in de „Mattheïspassion" van J. S. Bach een plaats verkreeg, terwijl het als gezang 12 van onze bundel 29 Gezangen ook onder ons algemeen bekend werd. Naar onze mening zou het Lied aan waarde winnen wanneer het alleen de strofen 3 t/m 5 bevatte. Voorts doet zich hier — maar hetzelfde geldt ook voor Lied 182 en diverse andere — de vraag voor of het wel juist is dat de Here Jezus in ons lied (of ook in het gebed) rechtstreeks wordt aangesproken. Een eenstemmig antwoord is er terzake onder ons niet.

Tekst: 2; melodie: 3.

Lied 184 Dit Lied bevat diverse moeilijke beelden en enigszins gewrongen constructies o.m. samenhangend met het feit dat over het kruis gesproken wordt als over „de boom des levens". Strofe 3 is een duidelijke illustratie hiervan, terwijl ook de woorden van strofe 4: „onze val te boven in een evenwicht" niet bepaald doorzichtig zijn. En dan laten we tenslotte enkele minder mooie uitdrukkingen als „lieve vrede" (strofe 2) nog maar buiten beschouwing.

De melodie is mooi.

Tekst: 1; melodie: 3.

Lied 185 Ook dit Lied vertoont de karakteristiek die in Lied 183 werd signaleerd als „uitvoerige, sensueel-geestelijke benadering van de passie" (Comp. p. 459), zoals b.v. het hout (strofe 4), boom en stam (strofe 5), takken (strofe 6), schors en vrucht (strofe 7). Tenslotte ontmoet bezwaar de laatste regel van strofe 1, nl. dat de Schep- per als een schepsel lijdt" en de begroeting van altaar en kruis (strofe 8 en 9).

De melodie is onbekend, maar wel erg mooi.

Tekst: 1; melodie: 3.

Lied 186 Voor dit Lied gelden onverminderd dezelfde bezwaren als bij de voorgaande liederen 183 t/m 185 zijn genoemd. De voorbeelden zijn er in elke strofe „voor het grijpen". Dit behoeft ook niet te verwonderen, daar zowel dit als het voorgaande Lied gemaakt zijn „naar aanleiding van de komst van een reliquie, namelijk een splinter van het kruis in Poitiers, in de tweede helft van de zesde eeuw" (Comp. p. 470).

De melodie is gaaf en erg mooi.

Tekst: 1; melodie: 3.

Lied 187 De eerste strofe van dit Lied is mooi en Schriftuurlijk geheel aanvaardbaar. Helaas geldt dit niet of althans in mindere mate voor de twee overige strofen, die niet geheel vrij zijn van mystieke elementen.

De melodie is die van de Lofzang van Zacharias, welke zangwijze van diverse zijden en om verschillende redenen wordt geroemd (zie Comp. p. 263).

Tekst 3 (1e strofe), overigens: 1; melodie 3.

Lied 188 Hoewel dit Lied bepaald geen sterke indruk maakt, gezien de reeds bij voorgaande liederen gemaakte opmerkingen, (zie b.v. aan het slot van de bespreking van Lied 183), valt tegen de tekst weinig bezwaar in te brengen.

De melodie is niet gemakkelijk, temeer waar er twee versies bestaan (zie uitvoeriger hierover Comp. p. 481).

Tekst 3; melodie: 3.

Lied 199 De tekst van dit Lied, onder ons algemeen bekend, ontmoet weinig bezwaar, al komt het ons voor dat het niet geheel vrij is van de piëtistische teneur die de gezangen uit de tijd van de dichter Schmolck kenmerkten (Comp. p. 482).

De melodie is, evenals de tekst, overbekend.

Tekst: 3; melodie: 3.

Lied 190 Dit Lied is een duidelijke illustratie van de mystieke inslag die de geestelijke liederen van Jan Luyken en van andere dichters uit zijn tijd kenmerken. Het lijden van Christus krijgt hier zware accenten in een 17e-eeuwse vorm en stijl die het als kerklied voor vandaag nauwelijks aanvaardbaar maken. Trouwens woorden als „roosverwig", „lessing van toren", „heilige minne", alsmede zinnen als „Zijn misdaad is liefde, uitvloeien en geven", versterken deze conclusie nog.

De melodie is onbekend, maar wel aantrekkelijk.

Tekst: 1; melodie: 3.

Een waarderingsoordeel is vastgelegd in een becijfering van 1 t/m 3. En wel als volgt:

A. t.a.v. de tekst der liederen:

- het cijfer 1 bij niet voluit Schriftuurlijke tekst, b.v. vanwege het humanistisch karakter of door een sterk piëtistische inslag;
- het cijfer 2 bij een weliswaar Schriftuurlijke, maar niet direct begrijpelijke, en aansprekbare tekst;
- het cijfer 3 als de tekst volkomen Schriftuurlijk en zonder meer verstaanbaar is.

B. t.a.v. de melodie der liederen:

- het cijfer 1 voor een niet-aanvaardbare melodie;
- het cijfer 2 voor een onbekende melodie die na enige oefening, eventueel met behulp van een koor, door de gemeente wel te zingen is en voorts ook voor een melodie die niet bepaald tot „de beste" behoort;
- het cijfer 3 voor „een goede" melodie, geschikt voor de gemeentezang.

EX-LIBRIS

T. Hoekstra — Zwolle

Het is toch niet zo?

(Literatuur en werkelijkheid)

Wij kunnen een boek mooi vinden omdat het volgens ons zo goed de werkelijkheid weergeeft: zo was of is het precies! De meeste mensen rageren net zo, als ze een getekend of geschilderd portret zien; hun hoogste lof is: Het lijkt sprekend! Als het boek of het portret afwijkt van wat wij menen dat de werkelijkheid is, zijn wij geneigd negatief te oordelen: het portret is niet geslaagd en het boek „klopt" niet.

MAAR! Geen enkel portret, ook geen foto, geeft de werkelijkheid volledig weer. En ook een schrijver kan nooit de hele werkelijkheid weergeven. Dat zou trouwens ook erg saai worden. Stel je voor dat hij alles van seconde tot seconde zou beschrijven! Het allerbelangrijkste is evenwel dat een kunstenaar dat ook niet wil! Rembrand legde in zijn „Nachtwacht" ook niet vast wat hij gezien had. Hij rangschikte de mensen en dingen zó, dat hij een resultaat kreeg dat hem aanstond. Ook een schrijver vormt elementen uit de werkelijkheid óm, en daarmee brengt hij zijn „waarheid". Dat is één van de meest wezenlijke kenmerken van literatuur. Bertus Aafjes zei het zó: Dichters liegen de waarheid!

Dat we hier met een ingewikkeld probleem te maken hebben, zal duidelijk zijn. Enerzijds moet een schrijver herkenbare elementen uit de alledaagse werkelijkheid gebruiken, anders is hij onverstaaanbaar. Anderzijds wil hij beslist niet slechts weergeven wat hij ziet of beleeft. Bij de beoordeling van literatuur kunnen we dan ook niet volstaan met alleen realistische argumenten. Of we nu een roman uit de tijd van de nieuwe zakelijkheid lezen of een werk dat tot het magisch realisme hoort, we kunnen net zo reageren als op een zoetelijk doktersromannetje: zij stemmen niet overeen met het „echte" leven, want dat is toch niet zó?

„Kunst ist Gabe, nicht Wiedergabe" (Kandinsky)

De bezwaren tegen de wijze waarop de „werkelijkheid" wordt getekend, zijn vooral van morele aard. Juist moreel zijn de fondantverhalen verwerpelijk: Zij hebben hetzelfde effect als soft drugs. Zij brengen de lezer in een rozige droomwereld die tijdelijk verdovend werkt. En het echte leven wordt daarmee ontvlucht! Literatuur doet het tegengestelde: al onttrekt zij ons enerzijds aan het dagelijks leven, zij confronteert er ons ook mee. Literatuur vraagt ook inspanning van de lezer. En niet iedereen is daarop gesteld.

In „Trouw" van 29 september heeft T. van Deel de laatste roman van Maarten 't Hart besproken: „De aansprekers". Mijns inziens terecht wijst hij als één van de zwakke punten aan: „de pogingen om precies te beschrijven hoe destijds (toen het boek werkelijkheid was) de gevoelens waren, de omgevingen en gedragingen. Zulke passages leggen de onmacht van een schrijver bloot: hij moet niet een werkelijkheid beschrijven, maar een werkelijkheid schep- pen. Die laatste schrijvershouding levert gecompliceerdere literatuur op, maar ook minder lezers."

(En de boeken van 't Hart worden goed verkocht!)

Misverstanden

Hèt voorbeeld van de man die alle literatuur afmeet naar zijn idee van wat de werkelijkheid is, vinden wij in de Max Havelaar van Multatuli: Droogstoppel. Zijn naam is een begrip geworden, juist als aanduiding van iemand die er geen begrip van heeft. De man is één en al bekrompenheid, egoïstisch en schijnvroom. Ik citeer tot lering en vermaak: (Dr. heeft het over romans en gedichten die volgens hem in strijd zijn met waarheid en gezond verstand)

„Een meisje is een engel! Wie dat het eerst ontdekte, heeft nooit zusters gehad. Liefde is een zaligheid! Men vlucht met het een of andere voorwerp naar het eind der aarde! De aarde heeft geen einden, en de liefde is ook gekheid. Niemand kan zeggen dat ik niet goed leef met mijn vrouw — zij is een dochter van Last & Co, makelaars in koffie — niemand kan iets op ons huwelijk aanmerken. Ik ben lid van Artis, zij heeft een sjaallong van tweennegentig gulden, en van zulk een malle liefde die volstrekt aan het einde der aarde wil wonen, is tussen ons toch nooit sprake geweest. Toen we getrouwd zijn, hebben wij een toertje naar Den Haag gemaakt — ze heeft daar flanel gekocht, waarvan ik nog borstrokken

draag — en verder heeft ons de liefde nooit de wereld ingejaagd. Dus: alles gekheid en leugens!”

Op dezelfde manier benadert Droogstoppel alles wat hij hoort over de wantoestanden in Indië:

„Wat hoeven ze buffels te hebben, die zwarten? Ik heb nooit een buffel gehad en toch ben ik tevreden. Er zijn mensen die altijd klagen.”

Droogstoppel is een karikatuur, dat is duidelijk. Zulke mensen kom je niet tegen. En toch? Ik vraag mij wel eens af: Is er een wezenlijk verschil tussen Droogstoppel en lezers die het werk van eigentijdse schrijvers verwerpen omdat daarin een andere kijk op de werkelijkheid wordt gegeven? Droogstoppel kent alleen zijn eigen „waarheid”; hebben wij wel voldoende begrip van wat de moderne jongeren als hún „waarheid” brengen? En nog sterker klemmt de vraag: Waarom zijn er zo weinig goede christelijke kunstenaars die DE waarheid brengen?

Ironie en andere humor

De misverstanden worden compleet als lezers geen gevoel voor humor hebben. Er is een ze-

ker vermogen tot relativeren voor nodig en dat ontbreekt met name nogal eens in onze degelijke, gereformeerde kringen. En juist wij lenen ons voor een wijze van benaderen als b.v. Klei in Trouw toepast.

Het is toch ook lachwekkend dat in sommige kerken niet ritmisch gezongen mocht worden, maar wel op hele en halve noten? En een toneelstukje mocht ook niet! Wel een samenspraak. En wat hebben we gelachen op de jaarvergadering van de zangvereniging! Ja, we hadden wel onze eigen-aardigheden.

Gelukkig leven we nu in een andere tijd. Daarom durf ik nog wat serieuze humor te geven, meer tot lering dan tot vermaak.

Droogstoppel vertelt ergens dat hij een brief geschreven heeft aan een Duitse klant, de firma Stern. Hij is geëindigd met de mededeling „dat bij ons de Here gediend wordt”, en hij vertrouwt óns toe: die kan hij in zijn zak steken, want de Sterns zijn Luthers!

Er is weinig verschil met het grapje van Fons Jansen over de (gereformeerde) dominee die tegen de pastoor zei: „Wij dienen toch dezelfde Heer? Gij op úw manier, ik op de Zijne!” Ook dát heeft met een kijk op de werkelijkheid te maken. En ook bij dát grapje zie ik sommigen denken: „Maar dat is toch ook zo?”

door P. C. van Wijk - Zaltbommel

Graag neem ik in deze rubriek op een bijdrage van Johan van Klinken over de taak van een diaken. Hij hield dit verhaal tijdens de diakonale conferentie van 17 november, waar door vier personen (dominee, moeder, vader, jongen) korte toespraken werden gehouden over de vraag wat je van een diaken verwacht.

Wat verwacht ik van een diaken?

De taak van de diaken werd vóór de invoering van de sociale wetgeving hoofdzakelijk gezien in het financiële vlak; hij was degene, die voor financiële steun aan armen, weduwen en wezen moest zorgen.

Door de invoering van de sociale wetgeving zijn de taken op financieel gebied van de diaken min of meer weggevalen.

Thans is het diakenambt zich meer op andere noden gaan concentreren, althans zou dat volgens mij moeten doen. Er zijn nl. materieel gezien weinig financiële noden meer in onze gemeenten.

Door sommigen wordt daarom op het ogenblik gesproken over de diakonale hulpverlening buiten de gemeente, over hulpverlening aan naasten (buiten de gemeente dus), zowel dichtbij als veraf. Volgens mij ten onrechte.

Deze hulpverlening is financieel doorgaans moeilijk realiseerbaar, maar wat belangrijker is, in de Bijbel, nl. in 1 Timotheus 3 : 6, heeft Paulus het over de taak van de diaken in de gemeente. Daartoe bepaalt zich in de Bijbel het diakenambt.

Ik zeg daarmee niet, dat hulpverlening buiten de gemeente nimmer zal mogen geschieden, integendeel, dat zal ook moeten geschieden, maar de diaken is hier krachtens zijn ambt echter niet toe geroepen. Daartoe

zijn wij allen krachtens ons algemeen ambt van gelovige geroepen. Nu er steeds minder sprake is van een christelijke samenleving, zal de kerk des te meer een hechte gemeenschap moeten zijn en zullen de kerkleden elkaar's steun des te meer nodig hebben.

De diaken moet evenals vroeger zorgen voor het lenigen van nood in de gemeente. De nood in de gemeente heeft thans evenwel een ander karakter dan vroeger. Zoals gezegd, was de nood vroeger hoofdzakelijk van financiële aard; thans is de nood meestal van velerlei aard, althans daarvoor hebben wij nu meer oog gekregen; zoals de soms moeilijke verhouding ouderen-jongeren, het probleem van de eenzaamheid van vele leden der gemeente, bijv. dat van kamerbewoners in de grote steden. Problemen van meer sociaal-ethische en maatschappelijke aard dus.

De inhoud van de taak van de diaken staat naar mijn mening onder invloed van veranderingen in de samenleving. En ook van de omstandigheid, dat wij meer oog gekregen hebben voor de noden van de mensen. Dit houdt o.m. naar mijn mening in, dat de scheidslijn tussen het ambt van ouderling en het ambt van diaken minder duidelijk is komen te liggen.

Ik zou mij vóór kunnen stellen, dat de diaken daarom ook huisbezoek doet, eventueel samen met de ouderling. De ouderling doet huisbezoek krachtens zijn ambt van geestelijk opzichter in de gemeenete, terwijl de diaken dat doet vanuit zijn ambt van hulpverlener.

De meeste jongeren zien de diaken als de man, die met de collectezak rondgaat. Wordt het niet hoog tijd, dat hij thans ook gezien wordt als degene, die hulp van meerdere aard biedt aan allen in de gemeente, die christelijke handreiking nodig hebben, waarbij deze handreiking dus gecompliceerder dan vroeger is komen te liggen.

Ik zou mij kunnen voorstellen, dat een diaken, wanneer hij bijv. hulp biedt aan een jongere, bijv. ingeval

van drugverslaving, de steun van anderen of andere instanties inroept. Zijn taak kan in een dergelijk geval zich bijv. hoofdzakelijk beperken tot coördinatie in de hulpverlening. Het ambt van diaken is dus bepaald meer dan dat van iemand, die met de collectezak rondgaat. Het is nog steeds een zwaar ambt. Nu wellicht zwaarder dan vroeger, vanwege de meer ingewikkelde problemen op dit ogenblik.

Paulus stelt dan ook niet voor niets hoge eisen aan het diakenambt. Naar mijn mening dient de diaken goed op de hoogte te zijn van de noden van de leden in de gemeente. Hij kan zijn taak als hulpverlener pas goed doen, wanneer hij ook goed op de hoogte is van de veranderingen, die in de samenleving zijn opgetreden. Hij zal bijv. inzake de steeds meer vóórkommende echtscheidingen, ook in onze gemeenten, hulp moeten kunnen verlenen. Ik noemde reeds enkele andere probleemgebieden.

Het zal U, gezien het voorgaande, wellicht niet verwonderen, dat ik de diaken reken te behoren tot de kerkeraad. Het onderscheid smalle kerkeraad en brede kerkeraad is wellicht niet zinvol meer, omdat ouderling en diaken voor problemen komen te staan, waar beide mee te maken kunnen hebben vanuit hun ambt.

Ook al meent men het onderscheid smalle/brede kerkeraad te moeten handhaven, er zullen zich diverse situaties voordoen, waarbij ouderlingen en diakenen samen vergaderen, hetgeen thans trouwens ook gebeurt, en samen moeten vergaderen, omdat beide ambten met de onderhavige kwesties op de kerkeraad te maken hebben.

Beide hebben een geestelijk ambt; de nadruk bij het ambt van ouderling ligt op het regeren van de gemeente, op het opzichter-zijn, terwijl de nadruk bij het ambt van diaken ligt op de hulpverlening.

Zoals ik naar voren heb willen brengen kunnen beide ambtsgebieden elkaar sterk raken en elkaar zelfs ook

menigmaal overlappen.

Ik meen mij op grond van het voorgaande af te moeten zetten tegen het idee als zou het ambtelijk diakonaat geroepen zijn tot het zgn. werelddiakonaat: het ter hand nemen van allerlei vormen van hulpverlening op medisch, pedagogisch en sociaal-economisch gebied in (met name) de zgn. derde wereld.

Afgezien dus van de moeilijke financiële realiseerbaarheid van een dergelijk werelddiakonaat; het dienstbetoon op grond van het diakenambt beperkt zich zoals gezegd, tot de gemeente.

Wel kan vanuit het diakenambt hulp georganiseerd worden, die de kerken gezamenlijk, in het gemeen, aangaat, bijv. in het geval van de steunverlening aan hulpbehoevende studenten in de theologie. Ook zou vanuit het diakenambt hulp georganiseerd kunnen worden voor kerken, die op het zendingsveld in noden moeten voorzien, die ze niet zelf kunnen lenigen. Nu heeft de gehele gemeente de roeping barmhertigheid te beoefenen niet alleen jegens de broeder, maar ook jegens de vreemdeling, jegens hem of haar dus, die wel buiten de gemeente is, maar die op zijn of haar weg geplaatst wordt.

De gehele gemeente dient gestimuleerd te worden tot dienstbetoon in deze wereld. Daarbij kan het diakenambt naar mijn mening ook helpen, ingeschakeld worden; het kan hier naar mijn mening niet alleen een stimulerende, maar ook een coördinerende taak hebben, zonder dat zij deze vorm van lenigen van nood, van het beoefenen van barmhertigheid aan zich trekt. Ook hier zou het voorbeeld dat van het geval van drugverslaving kunnen zijn. Een jongere, die een andere jongere op school, niet lid van de gemeente, hulp moet bieden, moet kunnen rekenen op steun van zijn diaken. Het zou wellicht aanbeveling verdienen de diakenen ieder een eigen wijk in de gemeente toe te wijzen. Op deze wijze kan het diakenambt wellicht beter tot zijn recht komen en afgestemd worden op de noden van deze tijd.

Johan van Klinken

ingezonden

Geen Boodschap?

In Opbouw van 19-10-'79 neemt de heer P. C. van Wijk in zijn rubriek „terloops...” een artikeltje over van br. P. J. Hermans uit Culemborg. Aan het eind van zijn artikel verzucht br. H. „Dat wij juist om onze doven met een wijde boog heen liepen...” Graag wil ik hierop inhaken en iets vertellen over het werk, dat ik zelf reeds 14 jaar onder doven doe en wat er in dit land in een reeks van jaren wordt gedaan.

Door mijn dagelijks werk op het doveninstituut Effatha in Voorburg kwam ik in 1965 in aanraking met voorgangers in diensten voor doven. Het bleek mij, dat er in Den Haag en op veel plaatsen in Nederland iedere zondag kerkdiensten voor doven werden gehouden. In deze diensten gingen predikanten voor, die zich op voor doven verstaanbare wijze konden uitdrukken. Naast predikanten werden deze diensten geleid door voorgangers, die geen theologische scholing hadden, maar die op duidelijke wijze konden spreken voor doven. Deze voorgangers waren vaak mensen, die via het onderwijs aan doven, bij de geestelijke verzorging betrokken werden. Zo kwam het, dat ik op zondag 1 augustus 1965 „m'n eerste dovendienst” leidde in de Regentessekerk in Den Haag. Het was een moeilijke opgave om als „leek” de liturgie en de Woordbediening te leiden. Ik miste toch wel heel erg een theologische scholing. Wel hadden de voorgangers studie-dagen, waarop door predikanten en hoogleraren colleges werden gehouden over zaken, die bij het maken van preken belangrijk waren.

Ook misten de lekenvoorgangers heel duidelijk de steun van de kerken. Er werd dan ook gezocht naar een mogelijkheid om dit werk kerke-werk te laten zijn. In 1969 kwam het zover, dat vier kerkgenootschappen in de regio Den Haag de handen ineen sloegen. De vier kerken waren: de Ned. Herv. Kerk, de Gereformeerde Kerken, de Chr. Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt). Door deze samenwerking kon de Interkerkelijke Commissie voor de geestelijke verzorging van doven van start gaan. De taak van deze commissie is o.a. het beleggen van kerkdiensten op zondag in Den Haag en Voorburg, het afleggen van huisbezoeken, van ziekenbezoeken, het beleggen van zgn. gecombineerde diensten voor doven en horenden, enz.

In de kerkdiensten voor doven zijn altijd één of meerdere ouderlingen van één van de samenwerkende kerken aanwezig.

Na de buitenverbandstelling van de Geref. Kerk (Vrijg.) van Rijswijk, trad ook deze kerk toe tot de samenwerkende kerken. Twee vertegenwoordigers van deze kerk hebben zitting in de commissie.

Allengs kwamen er in het land meer Interkerkelijke Commissies (kortweg I.C.) van de grond. Nu zijn er 18 á 20 I.C.'s in het land. Stimulator hierbij was de Ned. Chr. Bond van Do-

ven, een organisatie die binnenkort haar 40e verjaardag hoopt te vieren. Ook de deputaten van de Ned. Herv. Kerk, de Gereformeerde Kerken en de Chr. Gereformeerde Kerken hebben bij dit alles veel gedaan. Bovendien hebben de deputaatschappen van de drie genoemde kerken ter uitvoering en coördinatie van een aantal taken een zgn. Stuurgroep in het leven geroepen. In deze stuurgroep hebben de dovenpastores, vertegenwoordigers van de deputaten, een vertegenwoordiger van de I.C.'s en een vertegenwoordiger van de zgn. kleine kerken zitting. Wat de laatstgenoemde vertegenwoordiger betreft is er nogal wat onduidelijkheid. De deputaten hebben aan mij gevraagd om deze taak op me te willen nemen, maar ik heb lang geaarzeld om toe te treden. Immers ik vertegenwoordig niemand, omdat ik geen rug-spraak kan houden met de „kleine” kerken. Toch heb ik zitting genomen, omdat het werk zo belangrijk is. Want ook door dit werk gaat de blijde Boodschap naar hen, die het niet kunnen horen. Br. H. wijst er terecht op, dat dit hard nodig is. Ook de doven zijn kinderen van God. In de geboden die Mozes het volk Israël voorhield, lezen we, dat het de doven niet mocht vloeken. Jezus Christus is naast de gehandicapte gaan staan en heeft geen genoegen genomen met de gebrokenheid van het leven. Hij heeft tegenover de dove het „Effatha” — wordt geopend — laten klinken. Hij heeft een betere toekomst beloofd, waar geen verdriet, geen tranen, geen gebrek of ziekte zal zijn.

Op het ogenblik zijn er twee dovenpastores voor de geestelijke verzorging in Nederland: Ds Lamme namens de Gereformeerde Kerken en ds Franken namens de Herv. Kerk. Na het overlijden van ds Madern hebben de Chr. Geref. Kerken nog geen opvolger kunnen vinden, die het werk van hem kan voortzetten. Misschien kunnen de Ned. Geref. Kerken helpen door iemand vrij te stellen voor dit werk, zodat de doven in Nederland intensiever kunnen worden begeleid.

Er zou over dit werk nog veel meer te vertellen zijn. Bijvoorbeeld dat mevrouw Ter Haar uit Rotterdam en de heer Van Veelen uit Heemstede, beide leden van de Ned. Geref. Kerken in hun woonplaatsen ook voorgaan in diensten voor doven. Of, dat zowel in Rijswijk als in Enschede van tijd tot tijd een gecombineerde dienst voor doven gehouden wordt, waarin een „leken”-voorganger voorgaat. Of, dat voor dit werk veel geld nodig is en dat een kollekte voor dit doel wel eens gehouden mag worden. U merkt wel, dat er veel werk verricht wordt t.b.v. de geestelijke verzorging van de doven. Maar het is nog niet genoeg. Misschien dat de kerkeraden zich eens over deze problematiek kunnen buigen. Als u meer inlichtingen wilt ben ik gaarne bereid die te geven. Adres: Paradijsstr. 78, 2275 ES Voorburg, telef. 070-997724.

R. S. v. d. Veen

We hopen weer een
ONTMOETINGS DAG

te houden!

D.V. op zaterdag 26 april 1980

Hanzehal en Hanzehof, Zutphen

van de zending

Moeilijke zaken

Bijna anderhalf jaar geleden vertrok de fam. Goossens van Soemba om naar Nederland terug te keren. Dat was een heel belangrijke stap. Na 10 jaar werken op Soemba de broederschap daar verlaten betekent wat. Voor hen, ook voor het gerepatrieerde gezin zelf.

De band met Soemba is door ds Goossens echter niet verbroken. Hij stelde zich voor om jaarlijks gedurende plm. 3 maanden te midden van de gemeenten op Soemba te verkeren, daar dan cursussen aan predikanten en goeroe's te geven en verder te doen wat nodig zou blijken. Het andere deel van het jaar (ca. 9 maanden) zou hij in Nederland kunnen besteden voor correspondentie met de Soembanese kerken, het opstellen van handboekjes voor voorgangers, voorbereiden van lesstof, het geven van schriftelijke adviezen enz.

Deze plannen zijn vorig jaar uitvoerig besproken met ds Goossens, zowel als met het bestuur van de vereniging S.O.S. en daarna ook met afgevaardigden van de steunbiedende kerken. Op basis van dat overleg nam de kerkeraad van Den Haag (contactkerk) besluiten. Deze zijn toen ook gepubliceerd in „Opbouw”. Het belangrijkste was, dat de steun voor de plannen van ds Goossens gedurende 1979 en 1980 volledig verleend zou worden; na die periode echter niet meer.

Toen reeds was er een duidelijk verschil van inzicht over hetgeen voor de Soembanese broederschap nodig, mogelijk en profijtelijk zou zijn. De nieuwe situatie vroeg nl. 2 x zoveel financiële voorzieningen als voorheen.

Nadien — in de loop van 1979 — ontvingen we van de zijde van de Soembanese kerken ernstige bezwaren tegen oze besluiten:

- de Nederlandse kerken zouden de situatie op Soemba niet juist beoordelen;
- men kon de inzet van ds Goossens beslist niet missen;
- een vervanger voor hem werd niet op prijs gesteld;
- en de Nederlandse kerken waren toch rijk genoeg om de lasten te dragen?

Dringende vraag: herzie Uw beslissingen.

Ook ds Goossens zelf is van oordeel, dat uitvoering van zijn plannen zeer gewenst, zo niet noodzakelijk is en dat vergt méér dan twee jaren steun. Een moeilijke situatie dus.

De kerkeraad te Den Haag is daarmede de laatste maanden intens bezig geweest, mede ook aan de hand van 32 brieven, die we vanuit Soemba ontvingen (van de synode, van gemeenten, van voorgangers).

Echter, we konden niet tot andere besluiten komen. De Soembanese broeders bepleiten wel met veel aandrang de kosten van levensonderhoud van de fam. Goossens volledig te blijven dragen gedurende een reeks van jaren, doch zij kwamen daar-

Geachte lezers,

Het nummer van de volgende week zal het laatste nummer van dit jaar zijn. Het eerstvolgende nummer van ons blad zal daarna verschijnen op 4 januari 1980.

De redactie van „Opbouw” wenst u goede kerstdagen en een gezegend 1980 toe.

De redactie

voor met argumenten, die vorig jaar reeds gezien waren. Om die reden is er ook geen nader overleg met de steunbiedende kerken gevoerd.

De raad van de kerk te 's-Gravenhage blijft van oordeel:

- dat een steunverlening, zoals ds gedurende vele jaren op Soemba gaf, ook in de toekomst nodig is;
- dat de jaarlijkse bezoeken van ds Goossens plus zijn arbeid in Nederland onvoldoende zijn voor hetgeen t.b.v. Soemba nodig is;
- dat voorts de kosten van het volledig levensonderhoud van het gezin Goossens niet in een goede verhouding staan tot hetgeen in Nederland door hem ten behoeve van de Soembanese kerken kan worden verricht;

en hij besloot de in 1978 genomen beslissingen te handhaven, derhalve de steun eind 1980 te beëindigen, voor zover betreft ten behoeve van het werk van ds Goossens. Wel blijven de tegemoetkomingen in de salarissen van Soembanese predikanten en goeroe's voortgezet, evenals de contactoefening door correspondentie.

De kerken in Nederland en ds Goossens zijn inmiddels van een en ander in kennis gesteld. Ook is een brief aan de Soembanese broederschap geschreven; de tekst daarvan zal in het volgend nummer worden geplaatst.

de redactie ontving

Annie Verdelman, Mijn hart is gerust. In dit boek zijn een aantal artikelen gebundeld die eerder werden gepubliceerd in de Elisabethbode. Dit boek is dan ook een uitgave van de Stichting Elisabethbode, Postbus 100, Lochem. Het boek telt ong. 100 pag., de prijs is f 4,40 (ex. verzendkosten); voor diakonieën, evangelisatiecommissies, etc. geldt een kortingsregeling.

Amnesty International, geest en achtergrond, en christelijke alternatieven, uitgegeven als themanummer van het blad **Bezinning**. De brochure kan besteld worden door overmaking van f 1,50 op girorek. 2824939 t.n.v. Werkgroep Chr. Alternatieven voor A.I., Groningen.

Evolutionisme? — themanummer van **Beweging**, aug. '79. Met artikelen van prof. dr. ir. E. Schuurman, Dr. T. A. Th. Spoelstra, Dr. J. van der Meer, Dr. J. Klapwijk. Te bestellen bij: Centrum voor Reformatorische Wijsbegeerte, Postbus 149, Maarssen.

Cahiers voor christelijke literatuur. Met deze nieuwe reeks hoopt uitgeverij Kok te voorzien in een bestaande behoefte aan materiaal over chr. literatuur. Elk deeltje bevat als kern één of enkele novellen, een korte roman of een deel daarvan, een bloemlezing uit de poëzie van een dichter, enz. Hierbij een korte bespreking, een overzicht van het leven van de schrijver en een bibliografie. De omvang van de deeltjes varieert van 50 tot 80 pagina's.

De eerste vier deeltjes:

J. K. van Eerbeek door C. Bregman, prijs f 8,90.

Geerten Gossaert door drs Jaap de Gier, prijs f 8,90.

C. Rijnsdorp door B. Trouwborst, prijs f 8,90.

B. Nijenhuis door Hans Werkman, prijs f 6,90.

Overleg onderweg, kerkelijke zending en geloofszending, met artikelen van Jan J. van Capelleveen, dr. I. H. Enklaar, dr. A. de Kuiper en Rob H. Matzken. Dit boekje (75 pag.) is het resultaat van het zgn. Guntersteinbeeraad, een al enkele jaren lopend gesprek tussen kerkelijke zending en geloofszending. De laatste verenigd in de Evangelische Zendingsalliantie. Een boekje met vooral veel informatie. Het is uitgegeven door Kok, Kampen; de prijs is f 8,50.

Boekjes bij de bijbel, een serie van uitgeverij J. N. Voorhoeve, Den Haag. Prijs per deeltje f 1,95. Verschenen zijn: Goed of slecht gebouwd, De barmhartige samaritaan, Het verloren schaap, De verloren zoon, Vogels uit de bijbel, Dieren uit de bijbel, Planten uit de bijbel, Bomen uit de bijbel.

Oranjekalender 1980, in het kader van de kalenderactie van Pro Juventute. Prijs f 6,75 (verzendskosten f 2,25 extra). Adres: Kalenderactie Pro Juventute, Postbus 7101, 1007 JC Amsterdam, girorek. 517400.

Robert D. Brinsmead, Dit is ècht leven. Over de inhoud: „Brinsmead heeft dit boek vanuit twee persoonlijke standpunten geschreven. Ten eerste is hij ervan overtuigd dat een gezonde leefwijze nodig is om gezond te blijven of het weer te worden. Ten tweede beseft hij als gelovig christen dat wat wij ook trachten te bereiken, wij altijd afhankelijk zijn van het evangelie.”

Het boekje telt ong. 100 pag. en kost f 7,95, inkl. verzendskosten. Het is te bestellen door overmaking van genoemd bedrag op giro 3410100 van de Stichting Aktueel Evangelie, Postbus 25, 9530 AA Borger.

Prof. dr G. A. Lindeboom, Euthanasie en Euthanasiasme. Een brochure in de reeks 'reformatische stemmen' van de Willem de Zwijgerstichting, Apeldoorn, Postbus 642.

De brochure telt bijna 90 pagina's en kost f 8,90. Voor minimaal f 10,— kunt u donateur worden van genoemde stichting en de twee jaarlijks uitkomende brochures gratis ontvangen.

Het Gereformeerd Landelijk Jeugdcomité liet twee boekjes verschijnen. 'Blijven bij de genade' van de hand van ds G. v. d. Brink en 'Maleachi', dialoog tussen God en mens door D. v. d. Molen, P. C. van Wijk e.a. Het eerste boekje bevat 10 schetsen over delen uit het boek Handelingen en telt ruim 30 pag.; het tweede telt ruim 70 pag. en gaat behalve over het bij-

belboek Maleachi o.a. ook over studieweekends en bijbelstudie in de groep.

Beide boekjes zijn in samenwerking met Buijten en Schipperheijn uitgegeven en te bestellen bij Albert Kok, Jan van Nassaustr. 5, Genemuiden, tel. 05208-1307.

Getrouwd, maandblad van de Internationale Raad van Christelijke Kerken, onder redactie van ds J. C. Maris. Een abonnement kost f 20,— per jaar; opgaven naar ICCB-bureau, Postbus 80, De Bilt.

Dr J. C. Gilhuis, „...ik zag een kerk”, de missionaire gemeente onder het gehoor van Petrus. Dit boek gaat over de vraag „Hoe komen we tot zending in Nederland?” en „Hoe kunnen we hier missionaire gemeente zijn?”. Het boek telt 175 bladzijden, is uitgegeven door Kok, Kampen en kost f 19,90.

Prof. dr H. N. Ridderbos, God is liefde; twaalf preken met een verantwoording door drs G. van der Veere. 140 pag., f 18,50. Verschenen bij Kok, Kampen.

Dr K. Dronkert, Gids voor het Oude Testament. Heruitgave van de oorspronkelijk in twee delen verschenen gids. Totaal bijna 400 pag., prijs f 29,90. Uitgever: Kok, Kampen.

H. G. Geertsema, Geloof voor het leven. In een ruim 60 pag. tellend boekje tracht Geertsema (o.a. verbonden aan l'Abri-Nederland) een visie te geven op de mens in de wereld. Dit boekje is uitgegeven door de Stichting voor Reformatische Wijsbegeerte in samenwerking met Buijten en Schipperheijn, Amsterdam. Prijs f 4,90.

Edna Hong, En Bethel lag in Duitsland... het ware verhaal van een gehandicapt kind dat in de nachtmerrie van Nazi-Duitsland een haven vol liefde vindt. Het boek telt 130 pag. en kost f 14,40. Het is een uitgave van Kok, Kampen.

Mink van Rijdsdijk, Als angst fobie heet. In dit boekje de verwerking van een serie radio-interviews met fobepatiënten. 80 pag., f 9,90. Uitgever: Kok, Kampen.

Diewke Winsemius, Afschreven — Een patiënte schrijft haar psychiater. In dit 136 pag. tellende boek fragmenten uit de open en eerlijke correspondentie van een patiënt met haar psychiater. Prijs f 17,50. Uitgever: Kok, Kampen.

Guy Bernaert e.a., Spelen tegen de oorlog; vier luisterspelen die oorspronkelijk voor de NCRV-radio zijn gehouden rondom en tijdens de Vredesweek 1978. 90 pag., f 12,90; uitgever: Kok, Kampen.

Dieter Kohl, Noach en Jona; twee bijbelverhalen in stripvorm, elk ong. 60 pag.; prijs per deeltje f 2,50; uitgever: Kok, Kampen.

Ds W. G. Visser, U bent van Mij. Een twaalfstal preken van de hand van de predikant die de gemeente van Utrecht 25 jaar gediend heeft. Het boekje telt ong. 100 pag. en kost f 10,—; uitgever is Buijten en Schipperheijn, Amsterdam.

De mogelijkheid bestaat dat op een of meerdere van deze uitgaven in een recensie wordt teruggekomen.

kerknieuws

Zaandam — De kerkeraad van Zaandam heeft zich beraden over de inhoud van de artikelen van ds De Jong in „Opbouw”. We citeren het verslag:

Vervolgens bespreekt de kerkeraad uitvoerig de publikaties van drs H. de Jong in „Opbouw” onder het opschrift Nederlands Gereformeerd. De kerkeraad neemt ten aanzien van het gestelde door drs H. de Jong de volgende verklaring aan:

Naar aanleiding van het verzoek van br. C. Camfferman, dat de kerkeraad zich zal uitspreken over hetgeen door drs H. de Jong te Amsterdam in een artikelenreeks onder het hoofd „Nederlands Gereformeerd” in het weekblad „Opbouw” gesteld wordt, 7-28 september 1979, 23e jaargang no. 33 t/m 36,

dat er door het historisch karakter van de Heilige Schrift een rand van onzekerheid aan haar is, en dat indien wij als kerken er voor zouden terugschrikken dit zo te stellen, wij ons beter elders kunnen „melden”, in plaats van als Nederlands Gereformeerde Kerken voort te gaan,

verklaart de kerkeraad, dat hij deze in wezen Schriftkritische beschouwingen van drs H. de Jong als in de genoemde artikelen gepubliceerd, uitdrukkelijk verworpt, en het ernstig betreurt, dat deze voorstellingen, die aan de hoogte en betrouwbaarheid van de Heilige Schrift als het geïnspireerde Woord van God afbreuk doen, publiekelijk aan onze gemeenten ter overweging worden voorgedragen.

De Heilige Schrift geeft genoegzaam getuigenis over haar eigen betrouwbaarheid, zoals ook vanouds door de gereformeerde kerken is beleden in de Nederlandse Geloofsbelijdenis, die met verwijzing naar Schriftwoorden daarvan spreekt en zegt, dat „het verboden is den Woorden Gods iets toe of iets af te doen en dat haar leer zeer volmaakt en in alle manieren volkomen is” (art. 7 N.G.B.).

Mogen er onvolkomenheden in de uitleg zijn, de Schrift zelf is niet onvolkomen, noch afhankelijk van de stand van enige wetenschap.

Terzake van het gestelde, dat wij ons beter elders zouden kunnen „melden”, als wij als kerken met deze relativisering van het Schriftgezag niet zouden meegaan,

verklaart de kerkeraad, te willen blijven in de weg waarin de Here ons door veel strijd en moeite heen geleid heeft,

en zich niet te willen laten meevoeren door de gedachte dat op het „onzeker” verklaren van delen, „een rand”, van Gods Woord ook maar enige zegen te wachten zou zijn of dat de kerken dan pas „van betekenis zouden zijn voor de orthodoxie” (no. 35).

Naar het getuigenis van de apostel Petrus is het profetische Woord door de vervulling in Christus, des te vaster, „zeer vast” (Statenvertaling), en wij doen wel dáár acht op te geven, omdat de profetie der Schrift is van de Heilige Geest (2 Petrus 1: 16-21).

Een schrijven hierover met een afschrift van bovengenoemde verklaring zal aan drs H. de Jong worden verzonden.

Rotterdam-Antwerpen — Overgenomen uit het kerkblad van Rotterdam-Overschie: Sinds enige jaren werkt in Antwerpen evangelist Kommer Groeneveld, die er werkt voor de Chr. Gereformeerde Kerken.

Hij leert Antwerpen en de vlaamse gewoontes en denkwijzen al aardig kennen. Op welke punten zijn de Belgen

te benaderen? Via raakpunten komt Groeneveld met evangelische lektuur in de Antwerpse huizen.

Zo'n vier keer per jaar wordt een bepaalde wijk bewerkt met blaadjes. Daarna volgt een oproep om te reageren of op een in die wijk georganiseerde activiteit te komen.

Voor het bezorgen van de blaadjes (plm. 75.000) maakt de Evangelische gemeente van Antwerpen onder andere gebruik van de diensten van jong en oud uit Nederland (vanaf 13 jaar).

Op zaterdag 27 oktober maakten enkelen uit onze gemeente zo'n dag mee. Met 7 kinderen en 8 volwassenen brachten wij ongeveer 18.000 krantjes weg. Het thema van de krant was in verband met euthanasie en allerzielen gericht op de dood en wat erna komt. Op zaterdag 15 en/of 22 december is er weer om hulp gevraagd. Bij voldoende deelname op de 22e wordt het vertrek vanuit Overschie georganiseerd.

Op de 15e doen wij weer met Barendrecht mee.

Het plan is om om 8 uur te vertrekken. (particulier vervoer). Brood meenemen. Drank en soep komt uit België. Wijkindeling en groepsvorming vindt in overleg plaats.

Om 16.00 uur start de terugreis.

In het centrum wordt de dag geopend en wordt een zegen gevraagd.

Stichting Anno 1970 — Ons werd toegezonden het jaarverslag 1978. Door allerlei oorzaken kon rapportage niet eerder plaatshebben. Zo kreeg de jeugdconsulent drs Van der Molen begin dit jaar een ernstig auto-ongeval, waarvan hij zich pas sinds kort langzaam herstelt. Zijn werk moest worden overgenomen en het bestuur kwam tijd te kort.

Al met al is het werk dat door de stichting wordt gedaan belangrijk genoeg om er melding van te maken, en voor u om er nota van te nemen. Enkele punten uit het verslag: het aanbod van pleegkinderen bleef sterk beneden de verwachting. Toch heeft men de indruk dat de aanwezige nood in dit opzicht groot is maar veelal verborgen blijft.

De jeugdconsulent en de maatschappelijk werkster kregen in 1978 met 67 probleemsituaties te maken. Hiervan konden er 33 tot afhandeling komen, zodat er per 31-12-1978 nog 34 lopende zaken waren. Uit de gevoerde gesprekken blijkt dat de psychische problemen vaak er groot zijn. Moeilijkheden tussen ouders en kinderen, met op de achtergrond het relatieprobleem tussen de ouders. Bij één op de vier gevallen blijken er moeilijkheden rond het huwelijk voor te komen.

In het verslag wordt gezegd dat de financiële positie van de stichting gezond is, maar voorwaarde is wel dat wij als Ned. Geref. Kerken per jaar per ziel f 5,— bijdragen.

Bij de kollekte van volgend jaar voor deze stichting moet daar nog maar eens op geattendeerd worden.

Wat doet die stichting nu, zult u vragen. Kort samengevat is dat het volgende:

— Begeleiden en adviseren bij huwelijksmoeilijkheden en opvoedingsproblemen.

— Hulp bieden aan jongeren die het niet meer zien zitten, alleenstaanden in nood, onvolledige gezinnen, alcoholisten en druggebruikers.

— Kinderen plaatsen in het gezinshuis in Apeldoorn.

— Plaatselijk jeugdwerk helpen opzetten en stimuleren.

— Ambtsdragers en gemeenteleden van dienst zijn bij vragen en problemen op psychisch en sociaal gebied.

Voor al dit laatste mag uw en onze aandacht hebben. De tijd is voorbij dat er diakenen waren om 's zondags met de kollektezak rond te gaan en hier en daar financiële steun te verlenen, al is dat natuurlijk ook nodig. Onze taak op het niet-materiële vlak is veel groter en waarschijnlijk ook veel meer nodig. Als wij zulke problemen als boven geschetst niet zelf op het spoor komen, dan zult u een signaal aan ons moet geven.

COGMA en Militairen in Libanon — Uit de COGMA-mededelingen in het kerkblad van Enschede citeren we: We vernamen, dat 2 jonge mensen uit de Ned. Geref. Kerk van Enschede-Noord deel zijn gaan uitmaken van het Nederlands Detachement Unifil in Libanon.

Fijn, dat deze jonge mensen zelf bij het secretariaat kwamen om te melden dat ze voor geruime tijd ver van huis en hard zijn.

We waren dan ook blij verrast en hebben dit gestalte kunnen geven in het meegeven van enkele boekwerken en een radio-cassette recorder.

Hieronder vermelden we een aantal namen en adressen.

Waarom we al die namen en adressen gaan vermelden?

Wel hierom, dat u tijdens de kerst en jaarwisseling al deze mensen eens een brief of een kaartje stuurt.

We doen dit gewoon op het alfabet. D.w.z.: als uw eigen achternaam met een W begint, dan zoekt u in de lijst ook een naam op die met een W begint en deze jongeman ontvangt van u een kerstgroet.

Komt u in de lijst de letter van uw naam niet tegen, wel, dan kiest u willekeurig 1 of 2 namen eruit en deze ontvangen dan van u een kaart of brief.

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker;
Drs H. de Jong;
H. Langerak;
Mr. dr J. Meulink;
D. W. L. Milo;
Ds E. R. Postma;
Drs W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds K. Muller,
Riouwstraat 59,
1521 SC Wormerveer
Tel. 075-282589

Kerknieuws en berichten over kerkelijke/christelijke activiteiten te zenden naar:

„Kerknieuws Opbouw”,
Brugakker 36-22,
3704 LP Zeist,
Tel. 03404-50278

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist
Tel. 03404-12452

Advertentieprijs:

35 ct per mm.
familieberichten
30 ct per mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Administratie-adres:

Kon. Wilhelminalaan 38,
3956 TD Leersum
Tel. 03434-4288

Abonnementsprijs:

f 40,— per jaar of f 21,—
per halfjaar.
Buitenland f 45,— p. jaar
of f 60,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v. van
Geref. Persveren. Heem-
stede.

Abonnementen kunnen ieder
moment ingaan, doch slechts
per 31 december eindigen. Op-
zeggen uiterlijk tot 15 november

Laten we afspreken dat we dit niet alleen lezen en bij ons zelf denken, „wel een aardig idee” en vervolgens de uitvoering aan anderen over laten. Schrijft u ook een mede-christen in Libanon een kerst en nieuwjaarsgroet? Voor hen is het immers ook kerstfeest!

Ds H. v. d. Berg legerpred. St. St. Cie
44 P.I.B. VN Det. Napo 25 3509 VP
Utrecht.

J. H. Moerman, 60.06.23.193 VN Det.
St. St. Alyazoen Genie pel. Napo 25
3509 VP Utrecht.

H. H. G. Buit, 25.05.11.184, 44 P.I.B.
D. Comp. Napo 25 3509 VP Utrecht.
A. Endevel, 58.10.10.079, 44 Cie Painf
Bat. Post 717 Libanon, Napo 25 3509
VP Utrecht.

Bij de nu volgende adressen de onderstaande gegevens vermelden:

Det. Unifil Napo 25 3509 VP Utrecht.

H. S. Klos, 57.08.14.264, Paost Cie
H. van Dinter, 57.10.02.091, Paost Cie
R. van Breen, 59.08.24.671, Paost Cie
E. P. Hibbel, 57.10.15.195, Paost Cie
J. Holleman, 61.07.04.037, Paost Cie
H. Hut, 58.12.09.120, Paost Cie
R. H. Ibsen, 58.07.08.035, Paost Cie
S. W. Jansen, 58.11.17.144, Paost Cie
G. Kraay, 58.12.30.034, Paost Cie
F. v. d. Leest, 60.10.15.047, Paost Cie
G. Vink, 61.09.25.089, Paost Cie
J. C. Visser, 56.07.07.532, Paost Cie
W. Bakker, 57.12.31.025, Paost Cie
J. K. Vos, 58.11.02.118, Paost Cie
S. v. Vaals, 58.11.10.088, Paost Cie
C. Sluiter, 58.08.06.306, Paost Cie
H. B. Niemeijer, 58.06.23.318, Paost Cie
R. M. Heilbron, 61.12.06.044, Paost Cie
J. C. van Harten, 58.01.04.147, Paost Cie
J. A. Eerhart, 58.11.28.023, Paost Cie
H. Walda, 58.08.20.088, Paost Cie
R. G. Swierts, 60.01.05.659, Paost Cie

ADRESSEN

Katwijk — Het telefoonnummer van ds
G. Roukema is veranderd in 01718-
24309.

VERSCHEENEN:

SPREUKEN

door **Ds. F. van Deursen**

in fraaie stempelband met goudtitel
432 bladzijden - Prijs f 49,—

In de reeks „De Voorzeide Leer” zijn nu
over de H. Schrift de volgende delen
uitgekomen:

Ds. C. Vonk	bladz.	Prijs
Inleiding - Genesis - Exodus	528 in herdr.	
Leviticus	768	f 31,—
Numeri - Deuteronomium	880	f 36,50
Jozua	360	f 35,—
Richteren 2e druk	352	f 37,—
I en II Samuel	400	f 38,50
I en II Koningen	440	f 44,—

Ds. F. van Deursen:		
Psalmen I 2e druk	416	f 38,50
Psalmen II 2e druk	424	f 38,50
Spreekwoorden	432	f 49,—

„Graag beveel ik nog eens heel de serie
aan”, Prof. Dr. B. J. Oosterhoff in
De Wekker.

„Hartelijk aanbevolen”, Ds. W. van
G(orsel) in **Gereformeerd Weekblad**.

„...echt reformatorisch werk”, Ds. P.
K. Keizer in **Tot Vrijheid Geroepen**.

Degenen, die alle over de H. Schrift ver-
schenen delen willen aanschaffen kunnen
ze direct ontvangen desgewenst tegen
betaling van f 25,— per maand.

Volledig prospectus op aanvraag.

Lieboek & Hooijmeijer b.v.

SINGEL 55 - 2992 BN BARENDRECHT
POSTREKENING 216828

Dankbaar geven wij kennis van de
voorspoedige geboorte van ons
derde kind

Fiona Johanne Yvonne

*Michael en Inka
Mc. Dowell-van Seventer
Justin en Timothy*

6534 - 25th Ave NW.
98117 SEATTLE WA. U.S.A.

De HEERE schonk ons een zoon
en broertje.

We noemen hem

Passchier

naar Passchier Veefkind (1641-1787).

*J. H. Veefkind
Y. Veefkind-Eenkhoorn
Koos, Dik, Annet*

11 december 1979
Krommenie, Whitestraat

De Gereformeerde Sociale Akademie "de Vijverberg" te Ede

attendeert erop, dat er tot 1 februari 1980
gelegenheid is

zich aan te melden als student(e) voor de dag- en part-time opleiding (kursus '80-'81)

Er zijn 3 studierichtingen:

- maatschappelijk werk
- cultureel werk
- inrichtingswerk (alleen D.O.)

VOORBEREIDINGSEISEN:

- diploma V.W.O., H.A.V.O., M.B.O. of een daarmee
vergelijkbare opleiding.

Voor de part-time opleiding geldt een minimumleeftijd
van 25 jaar, of 23 jaar als men reeds beroepsmatig
werkzaam is.

*Allen die vanuit een christelijke visie een
studie voor het welzijnswerk willen
beginnen, zijn van harte welkom.*

INFORMATIE EN AANMELDING:

Postbus 8071, 6710 AB Ede (Gld.),
telefoon (08380) 1.91.68.

gereformeerde sociale akademie
de vijverberg te ede